

Voorstellen voor de cao Bouw en infra 2020

Bouwen aan een fitte toekomst!

Inleiding

De bouw zal de komende jaren onverminderd op zoek moeten naar goed gekwalificeerde werknemers. De vervangingsvraag zal groot zijn doordat veel mensen met pensioen gaan. En op relatief korte termijn zal de productie ook weer fors gaan stijgen. Deze combinatie van zaken maakt dat we moeten zorgen voor een prettige werkomgeving en goede arbeidsvoorwaarden. Zodat we ook de benodigde capaciteit kunnen aanspreken om in de bouw te beginnen en mensen kunnen verleiden de overstap naar de bouw te maken. Tegen deze achtergrond doet de FNV een aantal voorstellen voor de Cao Bouw en Infra 2020.

De voorstellen rubriceren wij onder de volgende onderwerpen:

- Looptijd
- Loon en salaris;
- Eerder stoppen met werken;
- Financieel advies voor medewerkers;
- UTA;
- Arbeidsomstandigheden en veiligheid;
- Uitzendkrachten;
- Kraanmachinisten;
- Opleiding jongeren;
- ZZP-ers;
- Pensioenopbouw;
- Verkeersregelaars op de bouwplaats;
- Werkdruk UTA;
- Technologische ontwikkelingen (robotisering, digitalisering etc.);
- Medezeggenschap in bouwcombinaties;
- Cao naleving;
- Redactionele aanpassingen.

Dit betreft een aantal zeer belangrijke voorstellen. We hechten eraan te melden dat een aantal voorstellen gezien moet worden als ‘communicerende vaten’, waardoor een goede afspraak op het één effect kan hebben op het ander.

Looptijd

Wij stellen voor een eenjarige cao af te spreken voor de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Loon ,Salaris en vergoedingen

De FNV is van mening dat werknemers moeten meeprofiteren van de economische groei. De looneis voor 2020 wordt gesteld op 5%. De vergoedingen willen wij met ditzelfde percentage laten stijgen.

Eerder stoppen met werken

Het werk in de bouw is zwaar en veel werknemers halen niet hun pensioen. Daarbij is de vraag wat kan worden afgesproken om medewerkers eerder te laten stoppen met werken. Uit het EIB onderzoek is gebleken dat het mogelijk is dat werknemers in de bouw stoppen met werken na 45 jaren.¹ Er zijn verschillende afspraken gemaakt in het pensioenakkoord, die ertoe moeten leiden dat medewerkers eerder kunnen stoppen met werken. Deze afspraken moeten in de cao worden geconcretiseerd.

¹ EIB. De pensioenleeftijd in de bouw en infra. Amsterdam, 4 november 2019

Voorstel: Er wordt per 1 januari 2021 mogelijk gemaakt dat iedere werknemer onder de cao 3 jaar eerder kan uittreden onder gebruikmaking van de afspraken in het pensioenakkoord. Dit voor het maximaal mogelijke bedrag (bruto AOW hoogte). Om dit te bereiken wordt een fonds ingericht. De premie voor dit fonds wordt betaald door werkgevers. Als een werknemer besluit hier gebruik van te maken is de werkgever verplicht hieraan mee te werken.

Financieel advies voor medewerkers

Door de afspraken die in het pensioenakkoord zijn gemaakt ontstaan de komende jaren nieuwe mogelijkheden om eerder te stoppen met werken. Medewerkers krijgen verschillende keuzemogelijkheden zoals het opnemen van een bedrag ineens, eerder stoppen met werken zonder de RVU-boete en het verlofsparen. Hoewel deze mogelijkheden de komende tijd verder worden uitgewerkt, kunnen we vaststellen dat deze keuzemogelijkheden vragen om een goed inzicht in de effecten van keuzes voor de individuele financiële situatie. Het faciliteren van een gedegen en onafhankelijk financieel advies helpt medewerkers om een goede en afgewogen keuze te maken.

Voorstel: cao-partijen laten inventariseren welke mogelijkheden er bestaan om medewerkers financieel te adviseren bij het maken van keuzes als zij eerder willen stoppen met werken. Is er een bestaande financiële advies infrastructuur, waarbij kan worden aangesloten of moet deze worden ontwikkeld. Op basis van de inventarisatie kan een advies infrastructuur worden opgezet.

UTA

Overuren en reistijd

- Uit diverse onderzoeken blijkt dat het aantal overuren onder UTA personeel fors is en onder invloed van krappe opleveringstermijnen alleen maar toeneemt. Veelal blijkt tegenover deze overuren geen of nauwelijks compensatie te staan. Wanneer de uren uitbetaald worden komt herverdeling van werk bijvoorbeeld door het aannemen van extra personeel in beeld en daarmee duurzame inzetbaarheid van personeel.
We stellen daarom voor overuren uit te betalen, ook voor degenen die een deeltijd aanstelling hebben.
- UTA personeel op de bouwplaats maakt lange werkdagen, dit komt onder meer door de reisafstanden. Bouwplaatswerknemers krijgen reizen uitbetaald, dit zou ook voor UTA personeel moeten gelden tegen het overeengekomen uurloon. Dit stimuleert een betere geografische verdeling van werkzaamheden.
- Voor bouwplaatswerknemers is arbeidstijd, pauze, en werkelijke reistijd begrenst op 12 uur per dag. Als er meer uren zijn, wordt de arbeidstijd ingekort. Deze systematiek dient ook voor de UTA te worden ingevoerd.

Indelen werktijden

Uit de enquête die FNV onder UTA werknemers heeft gehouden komen nadrukkelijke wensen naar voren rondom de werktijden.

De volgende voorstellen zijn daarop gebaseerd:

- Het creëren van een vierdaagse werkweek, onder meer het recht op een vierdaagse (bij full time dienstverband) met inzet van het duurzame inzetbaarheidsbudget en roostervrijdagen.
- Het recht op thuiswerken. De werkgever kan een verzoek alleen schriftelijk afwijzen op basis van zwaarwegende bedrijfsbelangen.
- Om de hersteltijd maximaal te benutten is 'recht op niet gestoord te worden' in de vrije tijd zijn de avond, weekend en vakantie noodzakelijk. Met uitzondering van bereikbaarheidsdiensten. Het UTA personeel dient voor deze diensten een bereikbaarheidsvergoeding te ontvangen.

Arbidsomstandigheden en veiligheid

Extreme weersomstandigheden

De verwachting is dat door de klimaatverandering extreem warme weersomstandigheden steeds vaker gaan voorkomen. Uit onderzoek is vastgesteld dat werken bij dit soort omstandigheden bijzonder inspannend is en voorkomen moet worden dat werknemers te maken krijgen met hittestress.² Om dit te voorkomen kunnen verschillende maatregelen genomen worden zoals a) de werkplek te beschutten b) door extra pauzes te nemen en/of de werktijden aan te passen c) door aangepaste kleding d) beschikbaar stellen van koelvesten en e) door te zorgen dat er voldoende koel drinkwater beschikbaar is.

Voorstel: maken van een protocolafpraak en Vollandis de opdracht te geven bij welke temperatuur sprake is van extreem warme weersomstandigheden en welke maatregelen het meest effectief zijn. Uit het onderzoek moet ook blijken wat de bovengrens qua temperatuur is waarbij nog veilig gewerkt kan worden (zie ook de bijlage).

Op basis van het resultaat wordt het cao artikel 73 'Regeling bouwplaatswerknemers ten aanzien van werk en arbeidsverhindering bij vorst en andere ongunstige weersomstandigheden' uitgebreid. Artikel 73 dient eveneens van toepassing te zijn op UTA werknemers werkzaam op de bouwplaats.

Werken met gevaarlijke stoffen met als voorbeeld gespoten PUR

Medewerkers die met gevaarlijke stoffen werken zouden in de gelegenheid moeten zijn om periodiek een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te laten uitvoeren. Op dit moment is er veel discussie over het werken met gespoten pur en om die reden stellen we voor om het voor medewerkers die werken met deze stof mogelijk te maken deze keuring te laten uitvoeren. Er komt steeds meer informatie beschikbaar dat het werken met PUR kan leiden tot gezondheidsschade, omdat er verschillende schadelijke stoffen vrijkomen bij het werken met PUR.

Voorstel: werknemers die werken met gespoten PUR kunnen periodiek een arbeidsgezondheidskundig onderzoek laten uitvoeren. Te denken valt aan een longtest en een urine controle om vast te stellen of er gezondheidsschade wordt geleden.

De intrede keuring wordt voor de pur isoleerder verplicht en deze functie wordt toegevoegd aan bijlage 9a-1 van de cao.

DIA en PAGO

De tijd die nodig is voor het laten opstellen van een DIA en PAGO valt nu onder het zogenaamde 'kort verzuim budget'. DIA en PAGO zijn belangrijk met het oog op het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers, zodat zij op een gezonde en prettige manier de pensioenleeftijd kunnen bereiken. De FNV is van mening dat de werkgever hierin een speciale verantwoordelijkheid heeft.

Voorstel: De tijd die nodig is voor het opstellen van een DIA en PAGO komt in zijn geheel voor rekening van de werkgever; Het opstellen van een DIA en PAGO gebeurt tijdens werktijd. Deze tijd wordt doorbetaald door de werkgever.

Uitzendkrachten

In de bouw werkt een groot aantal uitzendkrachten. Niet zelden voeren zij structureel en langdurige werkzaamheden uit, waarvan FNV vindt dat werknemers een arbeidscontract dienen te krijgen bij het inlenende bedrijf.

Voorstel: uitzendkrachten die structureel werk uitvoeren krijgen na 1 jaar een arbeidsovereenkomst aangeboden door de werkgever (verplichting). De omvang van deze arbeidsovereenkomst is tenminste het gemiddeld aantal gewerkte uren. Onder structureel werk wordt verstaan:

- werkzaamheden met een structureel karakter in het bedrijfsproces;
- werk dat wordt verricht op vaste formatie;

² Arbouw. Inventarisatie hittebelasting en verlet in de bouwnijverheid. Juli 2013. Gezondheidsraad. Hittestress op de werkplek. November 2008.

- werk dat negen van de twaalf maanden per jaar wordt uitgevoerd en het volgende jaar nog steeds wordt uitgevoerd.

Daarnaast stellen we voor de cao dusdanig aan te passen zodat uitzendkrachten recht krijgen op het DI budget.

Kraanmachinisten

FNV krijgt van de achterban regelmatig het signaal dat er onervaren machinisten worden ingezet bij hijswerkzaamheden. We vinden dit een onwenselijke situatie die kan leiden tot gevaarlijke situaties op het werk met mogelijke ongevallen tot gevolg. We willen voorkomen dat onervaren machinisten worden ingezet. We doen hier een voorstel dat nog verder moet worden uitgewerkt, maar waarbij de kraanmachinist verplicht is om regelmatig bijscholing te volgen om het certificaat te behouden.

Voorstel: Het TCVT bewijs voor kraanmachinisten zou een tijdelijk bewijs moeten zijn, dat na een X aantal uren begeleiding in de praktijk (afgetekend door een ervaren machinist) ingewisseld kan worden voor een definitief certificaat. CAO partijen gaan dit bespreken met TCVT.

Opleiding jongeren

Jongeren die werken en leren combineren ontvangen over de opleidingsdag geen beloning. Dat betekent dat zij fors minder verdienen dan jongeren die voltijds werken. Daarnaast wordt de schooldag in sectoren die dicht bij de sector bouw liggen, zoals de metaal, wel betaald.

Voorstel: We stellen voor dat jongeren die vier dagen werken en 1 dag naar school gaan deze schooldag ook betaald krijgen. Artikel 42b van de cao Bouw en Infra wordt aangepast.

Pensioenopbouw

Voorstel: De pensioenopbouw bij verkort IVA traject (eerder uit dienst bij werkgever binnen tweede ziektejaar) repareren. Bij volledige 2 jaar ziek 100% opbouw, werk je mee aan eerdere overgang UWV dan ontvangt de werknemer nog maar 69% opbouw.

Gelijktrekken werkgeversbijdrage pensioenpremie

Een aantal jaren geleden bestonden in de bouw twee cao's, één voor UTA en één voor bouwplaatspersoneel. Destijds is besloten om de twee cao's te integreren tot één cao voor de bouw en infra. Ondanks deze samenvoeging blijven er een aantal verschillen tussen beide groepen werknemers in de cao bestaan, die misschien vanuit historie te begrijpen zijn, maar waarvan de FNV vindt dat dat verschil mag ophouden te bestaan. In dit geval gaat het om de premieafdracht van de werkgever voor de pensioenopbouw. De werkgeversbijdrage voor de pensioenopbouw van bouwplaatsmedewerkers is hoger dan die voor UTA-medewerkers. Het verschil bedraagt 0,8798%.

Voorstel: Het werkgeversdeel voor de premie voor de pensioenopbouw wordt gelijkgetrokken, met als uitgangspunt de bijdrage die de werkgevers betalen voor bouwplaatspersoneel.

Verkeersregelaars op de bouwplaats

Bij steeds meer bouwplaatsen is het noodzakelijk om verkeersregelaars in te zetten om te zorgen voor een veilige werkomgeving. Deze verkeersregelaars werken intensief samen met medewerkers in de bouw. Gezien deze verwevenheid vinden wij dat verkeersregelaars die werkzaamheden voor de bouw uitvoeren onder de cao bouw en infra gebracht moeten worden.

Voorstel: Bedrijven die zich in hoofdzaak bezig houden met het leveren van beroepsmatige verkeersregelaars en diensten rond bouwprojecten worden onder de werkingssfeer van de cao Bouw & Infra gebracht.

Werkdruk UTA

In het verleden is er onderzoek uitgevoerd naar het beperken van werkdruk in bouwbedrijven.³ Dit onderzoek heeft destijds opgeleverd dat het nemen van organisatorische maatregelen leiden tot het verlagen van de werkdruk en het verbeteren werkprocessen bij deze bedrijven. FNV Bouwen en Wonen laat inventariseren of deze organisatorische veranderingen bij de bedrijven nog steeds van kracht zijn zodat we kunnen leren welke maatregelen werken en welke niet. Op basis van deze leerervaringen gaat de FNV voorstellen doen voor een werkdruk aanpak die gericht is op een ander manier van werken in bedrijven.

ZZP-ers

In de sector bouw en infra is het aandeel zelfstandig ondernemers de afgelopen jaren fors toegenomen en de verwachting is dat dit aandeel verder zal groeien. De FNV wil voorkomen dat zzp-ers in een kwetsbare positie verkeren en dat zij niet in staat zijn zich goed te verzekeren voor alle arbeidsrisico's die zij lopen en voor hun pensioen. Hun tarief moet voldoende zijn om dit soort risico's af te dekken. De ACM heeft op 26 november 2019 een leidraad gepubliceerd waarin wordt toegelicht wanneer zzp-ers tariefafspraken mogen maken.⁴

Voorstel: toevoegen van een nieuw artikel in de cao dat als volgt luidt: Aan zelfstandigen die zij aan zij werken met werknemers van de opdrachtgever en daarbij dezelfde of vergelijkbare werkzaamheden verrichten en/of werkzaam zijn in de kernactiviteit van de opdrachtgever en/of werken middels tussenkomst (onzuivere bemiddeling) wordt tenminste een tarief betaald gelijk aan € 45. Dit betreft een in 2014 door Bouwend Nederland berekend bedrag, geïndexeerd naar het niveau van 2020.

Technologische ontwikkelingen (robotisering, digitalisering etc.)

We zien dat nieuwe technologieën een steeds grotere rol gaan spelen in het bouwproces. Dit leidt tot veranderingen in de organisatie en in het werk. Hoe deze veranderingen vorm gaan krijgen is nog niet bekend. Maar we weten wel dat het inrichten van arbeidsorganisaties een keuzeprocess is. Opvattingen over rol en positie van alle betrokkenen in het arbeidsproces zijn hierbij van belang, evenals opvattingen over het ontwikkelen en gebruiken van (nieuwe) technologieën, producten, etc. Daarbij onderkennen we dat sociaal innovatieve arbeidsorganisaties vernieuwingen in de sector bevorderen.

Voorstellen:

- Het monitoren van technologische en sociale innovaties in de sector, waarbij het verbeteren van bedrijfsprocessen aantoonbaar is gekoppeld aan de zeggenschap en aan het verbeteren van het vakmanschap van werknemers.
- De informatie is bedoeld om de sector te laten zien op welke wijze innovaties kunnen worden geïmplementeerd in de sector. Daarmee laat de sector zien zich toekomstbestendig te willen ontwikkelen. Dit zal de aantrekkingskracht van de sector op de arbeidsmarkt ten goede komen.
- Aanpak, doel en werkwijze van het monitoren van technologische en sociale innovaties leggen we vast in een innovatieconvenant.

Medezeggenschap in bouwcombinaties

Steeds meer bedrijven werken bij de uitvoering van werkzaamheden samen in bouwcombinaties. Over medezeggenschap in dergelijke combinaties is tot nu toe nog weinig geregeld, naar ons idee onterecht omdat onderwerpen als veiligheid en arbeidstijden vragen om betrokkenheid van medezeggenschap in de bouwcombinatie. Het ligt voor de hand om de medezeggenschapsorganen van de betrokken bedrijven in de bouwcombinatie een rol te laten vervullen.

Voorstel: De medezeggenschapsorganen van de betrokken bedrijven in de bouwcombinatie vormen het vertegenwoordigend overleg in de combinatie. Aan artikel 90 van de cao wordt een regel

³ Brend Seinen. De 'lusen-en-lasten alliantie'. Netwerksamenwerking: een praktijkvoorbeeld uit de bouwbranche. *Panta Rhei* - Jaargang 17 - nummer 1 - juni 2007

⁴ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/leidraad-tariefafspraken-zzp-ers>

toegevoegd waarin wordt bepaald, dat het vertegenwoordigend overleg wordt samengesteld uit de medezeggenschapsorganen van de deelnemers in de combinatie. Het artikel is eveneens van toepassing indien in de combinatie een of meer buitenlandse ondernemingen deelnemen.

Cao naleving

Cao toepassing en naleving is voor de gehele bedrijfstak van groot belang. Wij merken dat de onderzoeken met betrekking tot cao naleving niet of nauwelijks tot stand komen. De werkgeversverenigingen lijken meer interesse te hebben in belangenbehartiging dan in het creëren van een gelijk speelveld. Vrijwel alle meldingen, ook die van werkgeverszijde, worden refererend aan het beleidskader niet in behandeling genomen. We streven naar een betere en logische samenwerking tussen werkingssfeer en naleving. De volgende punten wensen wij aangepast te zien:

- Werkingssfeeronderzoek uitvoeren naar de loonsom en de omzet;
- In plaats van een 'gegrond vermoeden' kan een onderzoek gestart worden met een 'vermoeden'. In de praktijk is het lastig om nog voor een onderzoek is gestart met bewijs te komen.;
- Meer buitendienstonderzoek, waarbij ook werknemers betrokken worden;
- Cao naleving: automatische steekproef onder geregistreerde cao bedrijven en onder bedrijven die uit een werkingssfeeronderzoek voortkomen;
- Correspondentie over de onderzoeken en de resultaten met de betreffende werkgever en de werknemers binnen het bedrijf;
- Het Technisch Bureau Bouwnijverheid onderzoek laten doen naar signalen en meldingen en alleen de onderzoeksresultaten laten voorleggen aan partijen in de commissie. Op deze wijze is neutraliteit en onafhankelijkheid gegarandeerd.

Bouwplaats ID

In de cao van 2015 is afgesproken dat iedereen die op een bouwplaats werkzaam is een geldige Bouwplaats ID moet hebben. Of het nu gaat om werknemers, werkgevers of zelfstandigen. En ongeacht welke cao er van toepassing is. De doelen van Bouwplaats ID zijn:

- illegale arbeid, sociale dumping en schijnconstructies tegen gaan;
- inzichtelijk maken wie op bouwplaatsen werkzaam zijn; dit is belangrijk in verband met de ketenverantwoordelijkheid en de veiligheid;
- inzicht bieden in diploma's en certificaten van werknemers, uitzendkrachten en zzp'ers;
- administratieve lasten verlichten;
- bevorderen dat de cao Bouw & Infra en de pensioenregeling van Bpf BOUW worden nageleefd.

Het ministerie SZW heeft echter besloten, dat de Cao waarin de Bouwplaats ID is opgenomen niet algemeen verbindend wordt verklaard.

Wel heeft het ministerie aan CAO partijen aangeboden te onderzoeken of een wetgevend traject de Bouwplaats ID mogelijk gemaakt kan worden.

Voorstel: Omdat de oorspronkelijke doelen van Bouwplaats ID nog steeds nodig zijn, is het van belang dat het onderzoek naar de mogelijkheid van een wetgevend traject wordt uitgevoerd. CAO partijen spreken hun commitment uit voor het onderzoek en zullen een actieve bijdrage leveren aan dit onderzoek.

Redactionele aanpassingen

Opzegtermijn

Het komt voor dat er onduidelijk bestaat over de opzegtermijn. Bij maandloners eindigt het arbeidscontract aan het eind van de maand. Er kan halverwege de maand worden opgezegd, maar de arbeidsovereenkomst eindigt aan het eind van de maand. Bij weekloners is dat anders. Dan geldt, dat tegen het einde van de week wordt opgezegd, dus tegen maandag. De arbeidsovereenkomst eindigt dan op zondag. De aanpassing hier kan zijn dat er wordt uitgegaan van een kalendermaand.

Voorstel: we doen een redactioneel voorstel om in de tekst het woord maand te vervangen door kalendermaand. Dit in overeenstemming met de werkwijze van het UWV.

Aanvullende voorstellen

Wij behouden ons het recht voor om tijdens de onderhandelingen met nieuwe en/of aangepaste voorstellen te komen.

Bijlage

Robert Steadman heeft een index ontwikkeld waarbij de temperatuur wordt gecombineerd met de luchtvochtigheid. De index die dit oplevert geeft aan onder welke weeromstandigheden er sprake is van gevaar voor de gezondheid. Deze index is bruikbaar bij het uit te zetten onderzoek.

Hitte-index volgens Steadman (KNMI)

Temp	Relatieve luchtvochtigheid (%)										
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
50°C	41	49	56	61							
45	40	43	46	52	59	61					
40	36	38	40	43	46	51	58				
35	32	33	34	35	37	39	42	45	50		
30	27	28	28	29	30	31	31	32	34	36	38
25	23	23	24	24	25	25	25	25	26	26	26
20	18	18	18	19	19	19	20	20	20	20	20

Groot gevaar	Gevaar	Voorzichtigheid geboden	Blijf alert
--------------	--------	-------------------------	-------------